

Van: [redacted] - [redacted] - BD/RSJ/ADV <[redacted]@rsj.nl>

namens Moraal, H.J. - BD/RSJ <h.j.moraal@rsj.nl>

Verzonden: woensdag 15 oktober 2025 10:39

Aan: [redacted] <[redacted]@eerstekamer.nl>; EK-postbus <postbus@eerstekamer.nl>; 'Parlement (Vaste Kamercommissie JenV-Tweede Kamer)' <cie.vj@tweedekamer.nl>; 'Parlement (Vaste Kamercommissie VWS-Tweede Kamer)' <cie.vws@tweedekamer.nl>

CC: [redacted] @tweedekamer.nl' <[redacted]@tweedekamer.nl>; 'Kenniscoördinator VWS ([redacted])' <[redacted]@tweedekamer.nl>; [redacted] - BD/RSJ/ADV <[redacted]@rsj.nl>; [redacted] - BD/RSJ/ADV <[redacted]@rsj.nl>

Onderwerp: Openbaarmaking RSJ-advies Wijziging Besluit zorg en dwang i.v.m. gegevensverwerking

Geachte heer, mevrouw,

Graag attendeer ik u op het [Advies wijziging Besluit zorg en dwang i.v.m. gegevensverwerking](#) dat de Afdeling advisering van de RSJ vandaag openbaar heeft gemaakt. Dit advies is op 1 oktober 2025 aangeboden aan de demissionair staatssecretaris Langdurige en Maatschappelijke Zorg en ter informatie verzonden aan de demissionair staatssecretaris van Justitie en Veiligheid.

De RSJ adviseert positief over de wijziging van het Besluit zorg en dwang met de toevoeging van het nieuwe artikel 4.2 maar benadrukt dat het delen van deze afgebakende persoonsgegevens echt noodzakelijk moet zijn.

Het advies is te vinden op de RSJ website, samen met een [nieuwsbericht](#).

Met vriendelijke groet,

Han J. Moraal

Algemeen voorzitter

Korte Voorhout 8 | 2511 EK Den Haag

Postbus 30137 | 2500 GC Den Haag



Raad voor
Strafrechtstoepassing
en Jeugdbescherming

www.rsj.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Council for the Administration of Criminal Justice and Protection of Juveniles



Aan de demissionair staatssecretaris Langdurige en
Maatschappelijke Zorg
Mevrouw dr. N.J.F. Pouw-Verweij
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Datum	1 oktober 2025	Uw kenmerk	4171116-1086030-LZ
E-mail	advies@rsj.nl	Ons kenmerk	6589551
Onderwerp	Advies wijziging Besluit zorg en dwang i.v.m. gegevensverwerking		

Geachte mevrouw Pouw-Verweij,

De Afdeling advisering van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) is op 28 juli jl. gevraagd te adviseren over het ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit zorg en dwang¹ in verband met het verstrekken van persoonsgegevens voor het vinden van een passende plaats in een instelling (wijziging van het Bzd). Het Besluit zorg en dwang (Bzd) is een nadere regeling van de Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten (Wzd).

De Wzd is gericht op personen met een psychogeriatrische aandoening, verstandelijke beperking of een daaraan gelijkgestelde ziekte of aandoening voor wie onvrijwillige zorg of opname wordt overwogen of nodig is. In de Verzamelwet gegevensverwerking VWS II.b wordt voorgesteld om artikel 28a Wzd te wijzigen.² Deze wijziging van de Wzd heeft specifiek betrekking op mensen in een strafrechtelijke procedure van wie de strafrechter vindt dat opname in een zorginstelling noodzakelijk is. De strafrechter kan in die gevallen een civielrechtelijke machtiging tot onvrijwillige opname afgeven, zoals bepaald in artikel 2.3 lid 2 van de Wet forensische zorg (Wfz). De wijziging maakt het mogelijk dat partijen die zijn betrokken bij de voorbereiding en uitvoering van die machtiging, elkaar persoonsgegevens van een cliënt verstrekken, met als doel tijdig een passende plaats in een zorginstelling te vinden. De voorliggende wijziging van het Bzd werkt deze nieuwe bepaling uit de Wzd verder uit.

¹ Volledig: Besluit zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten.

² De Verzamelwet gegevensverwerking VWS II.b is aanhangig in de Tweede Kamer.

1. Aanleiding tot en inhoud van de voorgestelde wijziging

In de toelichting bij het ontwerpbesluit wordt beschreven dat sinds de inwerkingtreding van de Wzd sprake is van plaatsingsproblematiek. Het probleem wordt onder andere veroorzaakt doordat het delen van persoonsgegevens pas kan op het moment dat de rechterlijke machtiging is verleend. Na de dagtekening van de rechterlijke machtiging geldt een plaatsingstermijn van vier weken, waarna de machtiging vervalt.³ Gezien de achtergrond van de doelgroep leent niet elke zorginstelling zich voor de noodzakelijke zorg, wat maakt dat het vinden van een passende zorgplek in een instelling die de Wzd uitvoert de nodige tijd kost.⁴ In enkele gevallen is het voorgekomen dat een plaatsing in een instelling die de Wzd uitvoert niet lukte binnen deze plaatsingstermijn en een persoon op straat is komen te staan.⁵

Om een oplossing te vinden voor deze plaatsingsproblematiek, wordt in de Wzd een grondslag gecreëerd voor partijen om persoonsgegevens over een cliënt te verstrekken bij de voorbereiding en tenuitvoerlegging van de rechterlijke machtiging voor onvrijwillige opname via artikel 2.3 lid 2 Wfz.⁶ De partijen die in dit kader persoonsgegevens kunnen verstrekken zijn de officier van justitie, de Wlz-uitvoerder,⁷ de zorgaanbieder, het college van burgemeesters en wethouders van de gemeente waar de cliënt ingezetene is, de zorgverzekeraar, het CIZ,⁸ de zorgaanbieder zoals bedoeld in de Wfz en de minister van Justitie en Veiligheid. Ook wordt een grondslag gecreëerd om nadere regels te stellen over de verstrekking van de persoonsgegevens, waarbij in ieder geval wordt bepaald welke persoonsgegevens worden verstrekt.⁹ Het gaat daarbij ook om gegevens over gezondheid en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard,¹⁰ voor zover die noodzakelijk zijn voor de voorbereiding of tenuitvoerlegging van een rechterlijke machtiging met toepassing van artikel 2.3 lid 2 Wfz. Deze persoonsgegevens worden geëxpliciteerd in het onderhavige ontwerpbesluit tot wijziging van het Bzd, door middel van het toevoegen van een nieuw artikel 4.2. Hierin wordt geregeld dat de volgende persoonsgegevens mogen worden verstrekt: leeftijd of geboortjaar; geslacht; diagnose en beschrijving van het actuele ziektebeeld; risicotaxaties in verband met het gedrag van de cliënt; inschatting van het benodigde beveiligingsniveau; afschrift van het indicatiebesluit, zoals bedoeld in artikel 1.1.1 van de Wlz, voor zover aanwezig, en een beschrijving van de benodigde zorg.

³ Nota van toelichting, p. 4-5.

⁴ *Kamerstukken II 2024/25*, 36621, nr. 4, p. 10.

⁵ Nota van toelichting, p. 4; *Kamerstukken II*, 2024/25, 36621, nr. 3.

⁶ Art. 28a lid 6 Wzd (nieuw).

⁷ Volledig: Wet langdurige zorg-uitvoerder.

⁸ Volledig: Centrum Indicatiestelling Zorg.

⁹ Art. 28a lid 7 Wzd (nieuw).

¹⁰ Het gaat hierbij om de categorie bijzondere persoonsgegevens. Dit zijn gegevens die zo privacygevoelig zijn dat het een grote(re) impact op iemand kan hebben als een organisatie deze gegevens verwerkt. Hier is art. 9 Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Art. 9 AVG bepaalt dat het verwerken van bijzondere persoonsgegevens niet is toegestaan. Echter, van dit verbod is geen sprake indien verwerking noodzakelijk is op grond van het algemeen belang en voor noodzakelijke verstrekking van gezondheidszorg of sociale diensten (art. 9 lid 2 sub g en sub h AVG). Het zwaarwegend algemeen belang betreft het risico dat een cliënt niet in een gezondheidszorginstelling geplaatst kan worden en op straat komt te staan (Nota van toelichting, p. 4).

2. Algemene overwegingen RSJ

De RSJ herkent de signalen vanuit de praktijk dat het plaatsen van cliënten vanuit een strafrechtelijk kader door middel van een civiele machtiging in een instelling die de Wzd uitvoert, lastig is. De RSJ vindt het positief dat geprobeerd wordt dit probleem op te lossen. Het is immers onwenselijk dat een cliënt niet of niet tijdig de zorg ontvangt die hij of zij nodig heeft. De nadelige gevolgen hiervan moeten zowel voor de gezondheid en veiligheid van de cliënt als voor de veiligheid van zijn omgeving, zoveel mogelijk voorkomen worden. Bovendien is de RSJ van mening dat voorkomen moet worden dat een cliënt (oneigenlijk) in het strafrecht verblijft, terwijl hij of zij civielrechtelijk gedwongen zorg nodig heeft.¹¹

Wel vraagt de RSJ zich af in hoeverre het verstrekken van persoonsgegevens in een vroeg stadium bijdraagt aan het oplossen van de plaatsingsproblematiek. Ten aanzien van het te bereiken doel, een passende plek vinden voor een cliënt, zijn immers ook andere factoren van belang. Zo is een andere belangrijke oorzaak van de plaatsingsproblematiek het ontbreken van voldoende en passend zorgaanbod.¹² Ook de algemene terughoudendheid bij instellingen die de Wzd uitvoeren om personen met een strafrechtelijke voorgeschiedenis op te nemen, kan hierin een rol spelen.¹³

Alhoewel de RSJ het positief vindt dat er met de voorgestelde wijziging van de Wzd en de uitwerking in het Bzd een grondslag wordt gecreëerd om ook in de voorbereidingsfase van de rechterlijke machtiging persoonsgegevens te verstrekken, benadrukt de RSJ dat de plaatsingsproblematiek complex is en dat er voortdurende aandacht voor nodig blijft. Dit geldt voor zowel het zorgaanbod als voor de zorgbehoefte.

3. Aandachtspunten

Noodzakelijkheidsvereiste

In het nieuwe artikel 28a lid 6 Wzd is opgenomen dat het verstrekken van gegevens aan verschillende partijen geschiedt “voor zover dat noodzakelijk is voor de voorbereiding of tenuitvoerlegging van een rechterlijke machtiging”. Hiermee wordt uitdrukking gegeven aan het beginsel van minimale gegevensverwerking.¹⁴ In het nieuwe artikel 4.2 Bzd staan de persoonsgegevens uitputtend opgesomd. Omdat niet al deze persoonsgegevens voor iedere betrokken partij noodzakelijk en relevant zijn, moet er telkens een afweging worden gemaakt per individueel geval welke persoonsgegevens noodzakelijk zijn om te verstrekken en aan welke specifieke partij. De RSJ geeft daarom in overweging om het beginsel van minimale gegevensverwerking tot uitdrukking te laten komen in het nieuwe artikel 4.2 Bzd, zodat de noodzakelijkheid specifiek ten aanzien van de te verstrekken persoonsgegevens kan worden gewaarborgd.

¹¹ Het gaat hier bijvoorbeeld om strafrechtelijke cliënten die in de eindfase van een tbs-maatregel zitten of in voorlopige hechtenis.

¹² *Kamerstukken II 2024/25, 36621, nr. 3.*

¹³ WODC, *Artikel 2.3. Wet forensische zorg in de praktijk*, Den Haag: WODC 2021.

¹⁴ Art. 5 lid 1 sub c AVG. Als organisaties persoonsgegevens verwerken, moeten ze daarbij uitgaan van het principe ‘zo min mogelijk’. De gegevensverwerking moet passen bij het doel en er mogen niet meer gegevens worden verwerkt dan noodzakelijk is om dat doel te bereiken. Zie ook: <https://www.autoriteitpersoonsgegevens.nl/themas/basis-avg/avg-algemeen/de-avg-in-het-kort#basisprincipes-beginselen-avg>.

De RSJ vindt het belangrijk dat niet meer gegevens, zoals bedoeld in het nieuwe artikel 4.2 Bzd, worden verstrekt dan noodzakelijk is. Daarom adviseert de RSJ om de nieuwe grondslag en de toepassing daarvan te evalueren. Zo kan worden gezien hoe de gegevensverstrekking met verschillende partijen tijdens de voorbereiding en tenuitvoerlegging van de rechterlijke machtiging verloopt, en of slechts de noodzakelijke gegevens met de relevante partijen worden gedeeld.

Persoonsgegevens over geslacht

In het nieuwe artikel 4.2 Bzd wordt geslacht beschreven als een van de te verstrekken persoonsgegevens. De RSJ acht het wenselijk dat bij het zoeken naar de juiste instelling voor de cliënt ook wordt gekeken naar genderidentiteit. Dit doet recht aan de persoonlijke beleving van de cliënt en kan bevorderlijk zijn voor de beoordeling of een plek passend is. De RSJ adviseert om in de toelichting bij het Bzd geslacht nader te definiëren en de mogelijkheid te geven om dit aan te vullen met gegevens over genderidentiteit.

4. Conclusie en aanbevelingen

De RSJ adviseert positief over de wijziging van het Bzd middels de toevoeging van het nieuwe artikel 4.2 Bzd. De RSJ vindt het belangrijk dat de persoonsgegevens die kunnen worden verstrekt bij de voorbereiding en tenuitvoerlegging van een rechterlijke machtiging in een strafrechtelijke procedure, zijn afgebakend in dit ontwerpbesluit. De RSJ verwacht echter dat dit slechts in beperkte mate zal bijdragen aan het oplossen van de plaatsingsproblematiek. Deze problematiek is complex en heeft blijvend aandacht nodig.

De RSJ doet de volgende aanbevelingen:

1. Overweeg om het nieuwe artikel 4.2 Bzd te herformuleren om tot uitdrukking te brengen dat alleen die persoonsgegevens *kunnen* worden verstrekt, die noodzakelijk zijn.
2. Voer een evaluatie uit op de nieuwe grondslag en de toepassing daarvan, om zo te zien hoe de verstrekking van persoonsgegevens met de verschillende partijen in de voorbereidingsfase en bij de tenuitvoerlegging van de rechterlijke machtiging verloopt, met het oog op het noodzakelijkheidsvereiste.
3. Beschrijf in de toelichting, in aanvulling op gegevens over het geslacht, dat ook gegevens kunnen worden verstrekt over genderidentiteit.



De RSJ is graag bereid het advies nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
namens de Afdeling advisering van de RSJ,

5.1.2e



Han Moraal
Algemeen voorzitter

